

TECHNIK BEZPIECZEŃSTWA I HIGIENY PRACY - PROGRAM PRAKTYKI ZAWODOWEJ

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Wymagania programowe	
		Podstawowe Uczeń potrafi:	Ponadpodstawowe Uczeń potrafi:
I. Monitorowanie przestrzegania przepisów prawnych określających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy	1. Monitorowanie odpowiedzialności pracodawcy i pracownika w zakresie przepisów prawa	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać akty prawa wewnątrzzakładowego związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią - określić zakres obowiązków pracodawcy i pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - określić zakres odpowiedzialności pracodawcy i pracownika z tytułu naruszenia przepisów prawa - zinterpretować odpowiedzialność osób kierujących innymi pracownikami 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać akty prawa pracy związane z obowiązkami pracodawcy i pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - wskazać akty prawne związane z odpowiedzialnością pracodawcy i pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy
	2. Monitorowanie przepisów ochrony pracy dotyczących kobiet, młodocianych, niepełnosprawnych oraz związanych z rodzicielstwem	<ul style="list-style-type: none"> - zinterpretować przepisy ochrony pracy dotyczące uprawnień kobiet, młodocianych, niepełnosprawnych oraz związanych z rodzicielstwem 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić przepisy ochrony pracy dotyczące uprawnień kobiet, młodocianych, niepełnosprawnych oraz związanych z rodzicielstwem
	3. Instrukcje bhp i procedury obowiązujące w zakładzie pracy	<ul style="list-style-type: none"> - sporządzić instrukcję bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczącą określonego stanowiska pracy - sporządzić regulamin bezpieczeństwa i higieny pracy dla określonego pomieszczenia pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić elementy, jakie powinna zawierać instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy - wymienić elementy, jakie powinien zawierać regulamin bezpieczeństwa i higieny pracy
	4. Środki ochrony indywidualnej i zbiorowej oraz odzież robocza i ochronna	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzić prawidłowość i częstotliwość przydziału środków ochrony indywidualnej z wytycznymi przepisami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - sprawdzić prawidłowość i częstotliwość przydziału odzieży roboczej i ochronnej z wytycznymi przepisami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy - dobrać środki ochrony indywidualnej i zbiorowej, a także odzież roboczą i ochronną dla stanowisk pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdzić prawidłowość i częstotliwość przydziału środków ochrony zbiorowej z wytycznymi przepisami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy
II. Opracowywanie i opiniowanie planów modernizacji i rozwoju zakładu	1. Poprawa stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy	<ul style="list-style-type: none"> - zaproponować działania mające na celu eliminację zagrożeń wynikających z użytkowania maszyn i urządzeń mechanicznych, elektrycznych oraz aparatury chemicznej stosowanych na określonych stanowiskach pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - formułować wnioski z przeglądów stanowisk pracy pod względem zgodności z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy - formułować wnioski z przeglądów stanowisk pracy pod względem zgodności z minimalnymi

pracy zapewniające poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy		<ul style="list-style-type: none"> - zaproponować działania zapobiegające zagrożeniom wynikającym z niedostosowania warunków spełnianych przez obiekty, pomieszczenia i stanowiska pracy - wykorzystywać dokumentację techniczną i technologiczną w celu wykonywania zadań zawodowych 	<p>wymaganiami bezpieczeństwa dla maszyn i urządzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - podjąć działania mające na celu eliminację zagrożeń wynikających z użytkowania maszyn i urządzeń mechanicznych, elektrycznych oraz aparatury chemicznej stosowanych na określonych stanowiskach pracy - podjąć działania zapobiegające zagrożeniom wynikającym z niedostosowania warunków spełnianych przez obiekty, pomieszczenia i stanowiska pracy
	2. Kontrole związane z bezpieczeństwem, higieną i ergonomią pracy	<ul style="list-style-type: none"> - dokonać przeglądu obiektów, pomieszczeń i stanowisk pracy pod względem zgodności z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy - przeprowadzić kontrolę maszyn i urządzeń mechanicznych, elektrycznych oraz aparatury chemicznej pod kątem oceny zagrożeń związanych z ich eksploatacją - sprawdzić prawidłowość stosowania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej, a także odzieży roboczej i ochronnej - sprawdzić prawidłowość przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczących warunków w pomieszczeniach pracy, pomieszczeniach higieniczno- sanitarnych - ocenić stanowisko pracy pod względem spełnienia ergonomicznych wymagań - aktywnie uczestniczyć w kontroli stanu bezpieczeństwa (audycie bezpieczeństwa) obiektów zakładu pracy i pomieszczeń pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie dokonać częściowego audytu bezpieczeństwa, np. jednego pomieszczenia pracy - określić procedury doboru środków ochrony indywidualnej, odzieży roboczej oraz ochronnej - opracować na podstawie analizy danych wnioski prewencyjne i zalecenia, uzyskane podczas przeglądów obiektów, pomieszczeń i stanowisk pracy
III. Ocenianie stopnia zagrożeń i ryzyka zawodowego w środowisku pracy	1. Ocena zagrożeń w środowisku pracy	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzić analizę i ocenę zagrożeń od maszyn i urządzeń mechanicznych, elektrycznych oraz aparatury chemicznej pod kątem oceny zagrożeń związanych z ich eksploatacją - wymienić zagrożenia występujące na określonym stanowisku pracy, np. administracyjno-biurowym, kucharza, stolarza, pracownika ogólnobudowlanego 	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzić analizę i ocenę zagrożeń od maszyn stwarzających szczególne zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka - wymienić zagrożenia na stanowiskach pracy szczególnie niebezpiecznej - wskazać źródła zagrożeń na stanowiskach prac szczególnie niebezpiecznych

		<ul style="list-style-type: none"> - wskazać źródła zagrożeń na określonym stanowisku pracy - zaproponować działania zmniejszające zagrożenia występujące na określonym stanowisku pracy - ocenić na podstawie badań wprowadzane do stosowania w zakładzie pracy substancje materiały i procesy technologiczne pod kątem ich szkodliwości dla zdrowia i zagrożeń wypadkowych 	- zaproponować działania zmniejszające zagrożenia na stanowiskach prac szczególnie niebezpiecznych
	2. Ocena ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić ryzyko zawodowe pod kierunkiem opiekuna praktyk, na stanowisku pracy obecnym w zakładzie pracy wybraną przez siebie metodą - dokonać aktualizacji oceny ryzyka zawodowego pod kierunkiem opiekuna praktyk 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie ocenić ryzyko zawodowe na stanowisku pracy obecnym w zakładzie pracy wybraną przez siebie metodą - samodzielnie dokonać aktualizacji oceny ryzyka zawodowego pod kierunkiem opiekuna praktyk
IV. Dokumentacja powypadkowa oraz chorób zawodowych	1. Dokumentacja powypadkowa	<ul style="list-style-type: none"> - aktywnie uczestniczyć w zbieraniu informacji dotyczących wypadku przy pracy - sporządzić protokół powypadkowy na podstawie otrzymanych informacji dotyczących opisu wypadku przy pracy, informacji od świadków wypadku, wyjaśnień poszkodowanego - podać terminy związane ze sporządzaniem dokumentacji powypadkowej - wypełnić rejestr wypadków przy pracy - przestrzegać reguł i procedur obowiązujących w zakładzie pracy - przestrzegać rozporządzenia dotyczącego ochrony danych osobowych RODO 	- podać skład zespołu powypadkowego w sytuacjach, kiedy w zakładzie nie ma społecznego inspektora pracy oraz kiedy w zakładzie nie ma inspektora bhp
	2. Dokumentacja związana z chorobą zawodową	<ul style="list-style-type: none"> - określić dokumenty, które prowadzi pracodawca w związku z chorobami zawodowymi albo podejrzeniem o takie choroby - przestrzegać reguł i procedur obowiązujących w środowisku pracy 	- wymienić pozycje zawarte w rejestrze zachorowań na choroby zawodowe i podejrzeń o takie choroby
V. Organizacja i prowadzenie szkoleń dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy	1. Planowanie szkoleń dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy	<ul style="list-style-type: none"> - napisać pod kierunkiem opiekuna praktyk plan szkolenia wstępnego: ogólnego i stanowiskowego na podstawie aktualnie obowiązującego rozporządzenia - wykorzystać pakiet programów biurowych do opracowywania dokumentacji związanej ze szkoleniami w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy 	<ul style="list-style-type: none"> - opracować samodzielnie plan szkolenia okresowego dla danego stanowiska pracy w zakładzie wyznaczonego przez opiekuna praktyk - opracować samodzielnie plan szkolenia wstępnego: ogólnego i stanowiskowego na podstawie aktualnie obowiązującego

		- planować działania zgodnie z możliwościami ich realizacji	rozporządzenia, dla stanowisk pracy w zakładzie określonych przez opiekuna praktyk - opracować samodzielnie plan szkolenia okresowego dla stanowiska pracy w zakładzie wyznaczonego przez opiekuna praktyk
	2. Prowadzenie szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy	- aktywnie uczestniczyć w szkoleniach z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy - wykorzystać pakiet programów biurowych do prowadzenia szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - przestrzegać reguł i procedur obowiązujących w środowisku pracy	- poprowadzić fragment szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy
	3. Popularyzacja zagadnień dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy	- zaproponować literaturę, czasopisma, strony internetowe, które są związane z tematyką bezpieczeństwa i higieny pracy - opracować materiały popularyzujące problematykę bezpieczeństwa i higieny pracy - aktywnie uczestniczyć w zadaniach wyznaczonych przez opiekuna praktyk zawodowych - wykorzystywać zasady dobrej współpracy w zespole	- zaproponować rozwiązania popularyzujące tematykę bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie - wykazać się kreatywnością i otwartością w realizacji zadań zleconych przez opiekuna praktyk

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW KSZTAŁCENIA PRZEDMIOTU

Warunki realizacji przedmiotu

Przedmiot powinien być prowadzony w zakładzie pracy (u pracodawcy). Mogą to być firmy z różnych branż, o różnej liczbie pracowników: od mikro- do dużych przedsiębiorstw, w których występują różne zagrożenia zawodowe.

Metody nauczania

Oprócz zdobywania wiadomości i nabywania umiejętności w procesie kształcenia, należy zwrócić uwagę na kształtowanie umiejętności samokształcenia kierowanego, samodzielności myślenia i analizowania zjawisk, współpracy w grupie oraz komunikatywności. W związku z tym w czasie odbywania praktyk zawodowych wskazane jest stosowanie metod aktywizujących. Dominującymi metodami powinny być metoda analizy przypadków, metoda tekstu przewodniego oraz metoda projektów, metoda ćwiczeń praktycznych.

Środki dydaktyczne

Urządzenia multimedialne, stanowiska komputerowe, pakiet programów biurowych, instrukcje i teksty przewodnie do wykonania zadania, przepisy prawne, normy, książki i czasopisma dotyczące zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy, filmy i prezentacje multimedialne dotyczące z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, wzory dokumentacji powypadkowej, wzory dokumentów związanych z chorobami zawodowymi oraz wzory dokumentacji z audytów bezpieczeństwa.

Obudowa dydaktyczna

Dołęgowski B., Janczała S., *Praktyczny poradnik dla służb bhp*, ODiOD, 2007.

Formy organizacyjne

Zajęcia powinny być prowadzone w formie pracy indywidualnej uczniów, w szczególnych przypadkach w grupach 2–3-osobowych (wtedy, gdy indywidualne wykonanie zadania nie jest możliwe lub jest utrudnione).

Formy indywidualizacji pracy uczniów

- dostosowanie warunków, środków, metod i form kształcenia do potrzeb i możliwości ucznia.

Indywidualizacja pracy uczniów może polegać na dostosowaniu stopnia trudności zadań oraz czasu ich wykonywania do potrzeb i możliwości uczniów. W zakresie organizacji pracy można zastosować instrukcje do zadań, podawanie dodatkowych zaleceń, instrukcji do pracy indywidualnej, udzielanie konsultacji indywidualnych. Dla uczniów szczególnie uzdolnionych należy zaplanować zadania o większym stopniu trudności i proponować samodzielne poszerzanie wiedzy oraz studiowanie dodatkowej literatury. W pracy grupowej należy zwracać uwagę na taki podział zadań między członków zespołu, by każdy wykonywał tę część zadania, której podoła, bez uszczerbku dla kompletności i ciągłości wiedzy uczniów.

Przykładowe zadania

Wypadek przy pracy i procedury postępowania.

W oparciu o zainscenizowany w przedsiębiorstwie wypadek przy prac, w sposób zgodny z procedurami prawnymi, udokumentuj miejsce zdarzenia wypadkowego, przeprowadź zebranie informacji od świadka wypadku, zebranie wyjaśnień od poszkodowanego. Sporządź protokół informacji świadka wypadku, protokół wyjaśnień poszkodowanego i wypełnij protokół wypadku przy pracy oraz statystyczną kartę wypadku przy pracy. Sporządź dokumentację wypadku (w

tym: zgłoszenie wypadku przy pracy, powołanie zespołu powypadkowego, inne załączniki do protokołu powypadkowego), wykorzystując narzędzia i programy komputerowe.

Zadanie wykonują uczniowie indywidualnie. Podsumowaniem wykonania ćwiczenia powinna być dyskusja dotycząca planowania i wykonania zadania.

PROPONOWANE METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIĄ

Ćwiczenia praktyczne, zadania polegające na wypełnieniu części bądź całości protokołu powypadkowego dla opisanego zdarzenia będącego wypadkiem przy pracy, zadania polegające na wypełnieniu dokumentacji związanej z pracą służby bezpieczeństwa i higieny pracy.

SPOSOBY EWALUACJA PRZEDMIOTU

Ewaluacja obejmująca pracę indywidualną ucznia, a w szczególnych przypadkach grupę 2–3-osobową, jeżeli indywidualne wykonanie zadania nie jest możliwe lub utrudnione.

Ewaluacja przeprowadzona na początku praktyk zawodowych – „na wejściu”, zwana również diagnozującą.

Ewaluacja końcowa – konkluzyjna (sumująca/sumatywna) koncentrująca się na analizie rezultatów i skutków programu zarówno założonych przed realizacją, jak i niepożądanych wynikłych w trakcie realizacji opisana w postaci wniosków i rekomendacji do programu w następnych semestrach kształcenia.

Proponowane metody badawcze zastosowane w ewaluacji przedmiotu:

- ankieta – kwestionariusz ankiety;
- obserwacja – arkusz obserwacji;
- wywiad, rozmowa – lista pytań;
- analiza dokumentów – arkusz informacyjny, dyspozycje do analizy dokumentów;
- pomiar dydaktyczny – sprawdzian, test.

IV. ZALECANA LITERATURA DO ZAWODU

Proponowane podręczniki:

1. Cieszkowski T., *Przepisy prawne określające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy*, WSiP, 2015.
2. Bukala W., *Ergonomiczne warunki pracy*, WSiP, 2015.
3. Bukala W., Cieszkowski T., *Zagrożenia w środowisku pracy i ocena ryzyka zawodowego*, WSiP, 2015.
4. Cieszkowski T., *Wypadki przy pracy oraz choroby zawodowe*, WSiP, 2015.
5. Bukala W., *Szkolenia i usługi w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy*, WSiP, 2015.

Literatura:

1. Dołęgowski B., Janczała S., *Praktyczny poradnik dla służb bhp*, ODiOD, 2007.
2. Ozorowska G., Sadowski T., *Testy i zadania praktyczne. Egzamin zawodowy. Technik bezpieczeństwa i higieny pracy. Kwalifikacja Z.13.*, WSiP, 2016.
3. Bukala W., Kozyra J., *BHP w branży elektrycznej*, WSiP, 2016.
4. Kudzia S., *BHP w branży samochodowej*, WSiP, 2016.
5. Bukala W., Szczęch K., *Bezpieczeństwo i higiena pracy*, WSiP, 2015.
6. Stępniewski D., *Bezpieczeństwo pracy w warsztacie samochodowym*, WKiŁ, 2010.
7. *Kultura bezpieczeństwa*, materiały CIOP dla szkół ponadgimnazjalnych, 2017.
8. Łabanowski W., *Bezpieczeństwo użytkowania maszyn*, GIP, 2010.
9. Nowak L., *Sprzęt roboczy minimalne wymagania*, GIP, 2009.
10. Konczanin J., *Sposoby na stres. Poradnik dla pracownika*, GIP, 2015.
11. Gólcz M., *Stres w pracy. Przykłady dobrych praktyk*, GIP, 2011.
12. Grausz T.W., *Zagrożenia czynnikami chemicznymi w miejscu pracy*, GIP, 2013.
13. Waga I., *Zagrożenia czynnikami biologicznymi w miejscu pracy*, GIP, 2009.
14. Oziębło-Brzykczy S., *Czynniki chemiczne. Obowiązki pracodawcy*, GIP, 2011.
15. Majchrzycka K., *Środki ochrony układu oddechowego*, GIP, 2012.
16. Kupka D., *Środki ochrony narządu wzroku*, GIP, 2015.
17. Staszewski S., *Dostosuj swój zakład do obowiązującego prawa pracy*, GIP, 2010.

18. Nowak P., *Dostosowanie środowiska pracy*, ITE-PIB, Radom 2007.

19. Rączkowski B., *BHP w praktyce*, ODDK, 2018.

Czasopisma branżowe:

1. „ATEST Ochrona Pracy”.
2. „Promotor BHP”.
3. „Bezpieczeństwo pracy nauka i praktyka”.
4. „Inspektor Pracy”.
5. „Przyjaciół przy pracy”.
6. „Praca i zdrowie”.
7. „Medycyna pracy”.